

WERELDBURGERSCHAP

Burgerschap is de wijze waarop inwoners deel hebben en deelnemen aan de samenleving en zo die samenleving helpen vorm geven.

Burgerschap is een juridische band van een individu met een staat, waaraan burgerlijke, politieke en sociale rechten en plichten verbonden zijn. Burgerschap definieert de rol van de burger in de maatschappij ten opzichte van de instellingen en maakt zo een harmonieus samenleven mogelijk.

De moderne burger heeft daarom in de eerste plaats rechten en plichten: mensenrechten, burgerrechten, politieke rechten en sociale rechten. De burgers vervullen hun plichten voor het welzijn van de gemeenschap (belastingen, militaire dienst enz....) volgens de wet. Burgerschap impliceert dus ook de omschrijving van een gemeenschappelijk lidmaatschap van een politieke gemeenschap (niet te verwarren met nationaliteit).

Burgerschap creëert ten slotte een maatschappelijke band die niet gebaseerd is op het lidmaatschap van bijvoorbeeld een specifieke, etnische, religieuze of andere groep. Vooral de gelijkheid van rechten en plichten die met het burgerschap verbonden zijn, vormt de sociale band in een moderne democratische maatschappij.

De rol van burger veronderstelt een geheel van onmisbare morele kwaliteiten. Iedere burger oefent op zijn of haar eigen manier het burgerschap uit volgens de wetten en gewoonten van de maatschappij waartoe de burger behoort. In Frankrijk wordt een burger bijvoorbeeld als volgt omschreven: «een man of een vrouw ouder dan 18 jaar, geboren uit Franse of genaturaliseerde buitenlandse ouders». Deze uitsluiting van jongeren uit het burgerschap is specifiek Frans, bestaat nergens anders in Europa en wordt tegenwoordig betwist.

Het concept burgerschap bestaat tegenwoordig uit heel wat verschillende aspecten: iemand kan zich niet alleen Belgisch burger, maar ook Europees burger en zelfs wereldburger voelen. Een **wereldburger** is iemand die kan omgaan met de mogelijkheden en gevaren die gepaard gaan met de globalisering om zich te wapenen tegen de onzekerheden waarmee hij of zij geconfronteerd wordt. Een wereldburger neemt actief deel aan de samenleving en geeft er bovendien mee richting aan

Heel wat burgers staan tegenwoordig wantrouwig tegenover de politiek, maar steeds meer burgers zijn vandaag ook bereid om zich te engageren en op andere manieren een actieve rol te spelen in de maatschappij. Dat blijkt onder meer uit solidariteits- of sensibiliseringsacties voor de ene of de andere goede zaak.

Het begrip burgerschap is nauw verbonden met het concept **democratie**. In een democratie is iedere burger houder van een deel van de politieke soevereiniteit. Het vermogen van een persoon om zijn burgerschap uit te oefenen, is afhankelijk van het democratische gehalte van het politieke en maatschappelijke stelsel waarin hij zich bevindt.

OPVOEDEN TOT WERELDBURGERSCHAP

De toenemende globalisering brengt een herinterpretatie van het concept burgerschap met zich mee. De impact en de macht van de natiestaat vermindert en de nadruk verschuift van burgerschapsvorming naar opvoeden tot wereldburgers. Wereldburgerschap is het leggen van verbanden tussen jezelf en anderen, dichtbij en ver weg. Opvoeden tot wereldburgerschap heeft tot doel jongeren hiervan bewust te maken en hen te ontwikkelen tot actieve wereldburgers. Op die manier zijn ze betrokken bij de wereld, dichtbij en veraf.

Burgerschapseducatie kan schematisch ingedeeld worden in drie domeinen :

■ Burgerschap op school:

Samenleven en zich engageren op het niveau van de groep, de klas en de school via participatieve structuren en het voeren van democratische debatten. De rechten en de verantwoordelijkheden van de verschillende actoren in de onderwijsinstelling kennen en in de praktijk omzetten.

■ Burgerschap en de instellingen:

Lokale, nationale en internationale instellingen kennen en meewerken aan hun ontwikkeling. De rechten en de verantwoordelijkheden uitoefenen die in die institutionele kaders worden omschreven.

■ Wereldburgerschap:

Leven en actief zijn in een geglobaliseerde maatschappij, die wordt gekenmerkt door belangen op lokaal en mondiaal niveau: verdeling van de natuurlijke rijkdommen, migratiebewegingen, economische globalisering,... Die belangen kunnen analyseren, in staat zijn om zich te positioneren en zelf keuzes te maken als individu en als burger van een staat.

Bronnen

- Dominique Schnapper, *Qu'est-ce que la citoyenneté*, Gallimard, 2000.
- *Être et devenir citoyen*, publicatie van de Fédération Wallonie-Bruxelles (AGERS).
- *Piste pour l'exploitation du document: Être et devenir citoyen*, publicatie van de Fédération Wallonie-Bruxelles (AGERS).
- *Mémento de la citoyenneté en communauté française*, publicatie van de cel Démocratie ou Barbarie van de Fédération Wallonie-Bruxelles, 2008.
- Mondiale vorming en ontwikkelingseducatie op school. Een doorlichting van vijftien studies omtrent mondiale vorming en ontwikkelingseducatie. Lieve Daens, Jan Van Ongevalle & Tom De Bruyn (HIVA), oktober 2011.
- <http://www.kleurbekennen.be/artikel/ontwikkelingssamenwerking-en-wereldburgerschap>, 31/12/2014